

Boo Miljö- och Naturvänner

2022-11-28

Länsstyrelsen i Stockholms län
Enheten för Natur- och viltärenden

naturochviltarenden.stockholm@lansstyrelsen.se

Information om naturvärden i Ramsmora, Nacka kommun, och synpunkter på underlag, dnr 58353-2022.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner vill härmed delge länsstyrelsen information om naturvärden i Ramsmora som inte framkommit i det underlag som Nacka kommun låtit ta fram i samband med planeringen av fotbollsplaner i området. Vi har även viktig kritik mot de utredningar som länsstyrelsen bör känna till inför beslut.

Insekter

Föreningarna har vid besök i Ramsmora de senaste somrarna kunnat konstatera att området har en rik och intressant insektsfauna. Mest utmärkande är mängden bastardsvärmare. I Naturvärdesinventeringen (NVI) nämns att en observation av mindre bastardsvärmare finns från 2016. Vi har vid besök på platsen observerat två arter bastardsvärmare, mindre bastardsvärmare och bredbrämad bastardsvärmare, båda rödlistade som Nära hotad, (NT), hotkategori 4. Individrikedomen var stor med uppskattningsvis 50 – 100 exemplar av bredbrämad bastardsvärmare och 30 – 50 exemplar av mindre bastardsvärmare. Det kan mycket väl vara den mest individrika lokalen för bastardsvärmare i Nacka kommun.

De stora antalen bastardsvärmare sågs vid de före detta odlingslotterna vilket inte är förvånande då många nektarrika växter finns kvar där, t ex kungsmyntha. Däremot verkar förekomsten av bastardsvärmarnas värdväxter, alltså de växter larverna lever av vilka är olika klöverarter, vara vanligare i beteshagarna.

Även flera dagfjärilsarter finns i området och även om de alla kan anses vara vanliga arter finns de i många exemplar. Mest intressant av dagfjärilarna är förekomsten av slättergräsfjäril, en art

som minskat under de senaste årtiondena men som kan vara på väg att öka igen. Den är en bra indikator på artrika öppna marker.

Slättergräsfjäril påträffas i blomrika gräsmarker där det finns mindre torrängspartier. Den är lokalt förekommande i Södermanland. Sedan 1960-talet har den minskat vilket kan bero på en kombination av en period av ogynnsamt klimat under 1960-talet och den omfattande förändring och intensifiering av markanvändningen som skett de senaste årtiondena.

Sommaren 2022 observerade vi även den rödlistade ädelguldbaggen, rödlistad som Nära hotad, i området. Den sågs på blommande älggräs och i blommande fläder på ett par ställen i Ramsmora. Det är en art som behöver hålträd för larvutvecklingen men som fullbildad skalbagge ofta hittas i vita blommor där den födosöker efter nektar och pollen.

Utöver dessa arter uppvisar Ramsmora en stor rikedom på insektsarter, solitärbin, humlor, fjärilar, skalbaggar, trollsländor m.m. Det mosaikartade landskapet med betade marker omväxlande med bryn och skogsmiljöer samt öppna diken och åkerholmar är det som ger Ramsmora en sådan rik biologisk mångfald.

Fåglar

En fågelinventering har gjorts av Greensway inför artskyddsutredningen. Även vid naturvärdesinventeringen noterades vissa fynd av fåglar, mest anmärkningsvärt häckande hornuggla. NVI:n nämner även att törnskata har observerats i området. Vi kan nämna att vi i juli 2021 hörde mindre hackspett i området och observerade ett ormvråkspar som med stor sannolikhet häckar i närheten av Ramsmora samt i aug 2022 observerade en juvenil törnskata i det före detta koloniområdet. Mindre hackspett är rödlistad som Nära hotad. Törnskatan var tidigare rödlistad och är en bra indikatorart på artrika öppna landskap. Den lever av stora insekter bl.a. olika skalbaggar.

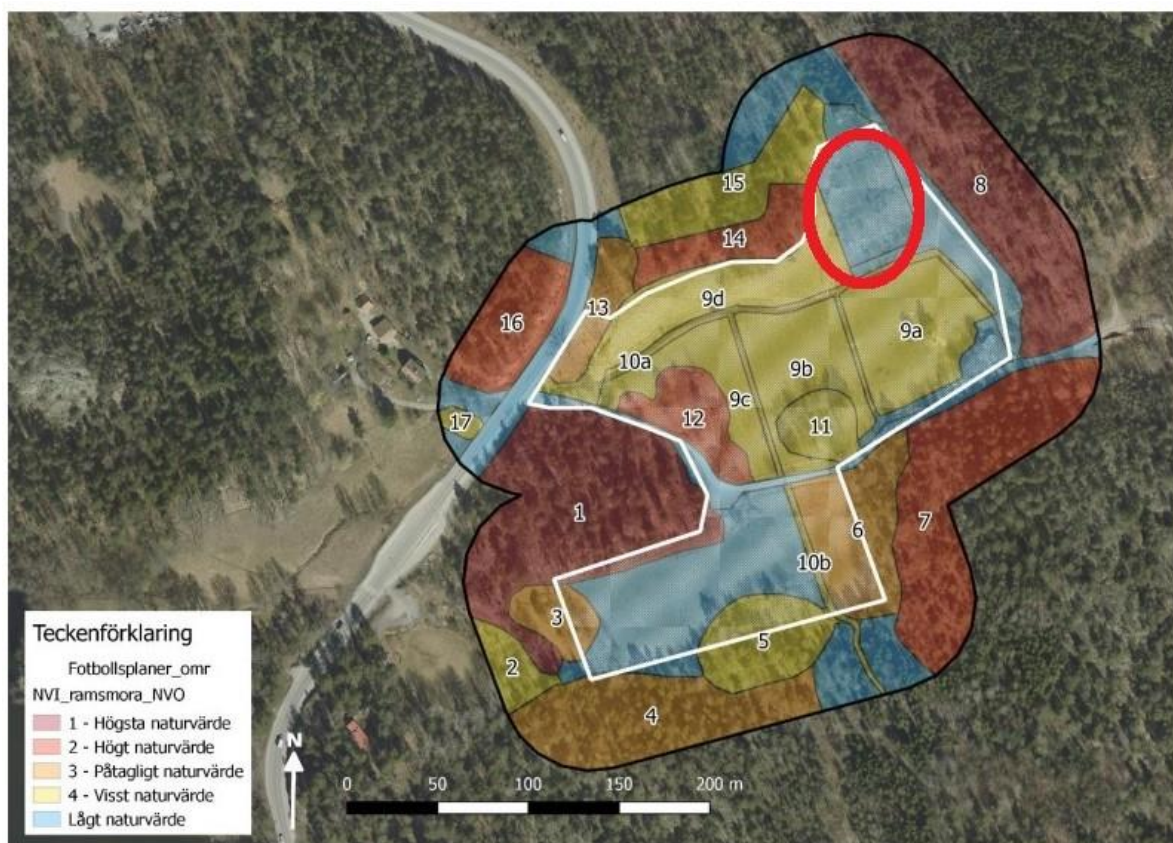
Synpunkter på NVI:n

Naturvärden på de öppna markerna underskattas

Naturvärdesinventeringen är i huvudsak bra och naturvärdesbedömningarna är rimliga men vi menar att det är felaktigt att ge delar av de öppna markerna lågt naturvärde. Det gäller bl.a. det tidigare koloniområdet. Ett sådant område med sin rika växtlighet med många blommor som lockar till sig en stor mängd insekter borde rimligen bedömas ha något naturvärde. Även om koloniområdet består av trädgårdsväxter har de en viktig ekologisk funktion för många insekter och blir då också viktigt för fåglar och fladdermöss. Det finns inget i NVI-metodiken som gör att ett område med stor del trädgårdsväxter inte kan klassas som naturvärde. I NVI-standarden listas naturtyper och däribland finns *Park och trädgård* varvid bl.a. koloniområden ingår. I *NVI Teknisk rapport SIS TR 199001-2014* står bl.a. följande om park- och trädgård: "*Blomrikedom är en viktig biotopkvalitet.*" "*Blomrika trädgårdar erbjuder föda åt insekter som lever av pollen och nektar.*" Det är alltså tydligt att trädgårdsväxter kan ha ett biotopvärde. Utifrån våra observationer borde koloniområdet ges påtagligt naturvärde. Detta p.g.a. förekomsten av flera rödlistade arter i koloniområdet (två arter bastardsvärmare, ärtsångare) samt flera andra

indikatorarter¹ (slättergräsfjäril, pärlgräsfjäril, silverstreckad pärlemorfjäril, törnskata) vilket skulle ge påtagligt artvärde, och att området borde bedömas ha åtminstone visst biotopvärde (motiv blomrikedom). Då landar naturvärdesbedömningen på påtagligt naturvärde. Det betyder att naturvärdesbedömningen är två klasser fel vilket inte är bra utifrån en standardiserad metod. NVI:n utfördes innan bastardsvärmarnas flygtid i juli så det är förstaeligt att inventerarna inte kunde ta det i beaktning men det borde varit uppenbart att området har biotopvärden genom sin blomrikedom. Förekomst av bastardsvärmare i området var känt sedan tidigare vilket omnämns i NVI:n gällande naturvärdesobjekt 12. Detta tillsammans med hela Ramsmoraområdets karaktär borde ha föranlett att fördjupade insektsinventeringar borde ha föreslagits.

NVI-kartan markerar det före detta koloniområdet och vissa delar av beteshagarna som ”lågt naturvärde”, se kartan nedan. Kummelnäsvägen bedöms ha samma värde som delar av de öppna markerna vilket är orimligt.

Figur 1. Planerat exploateringsområde (vit gränslinje) i förhållande till naturvärdesobjekten. Inventeringsområdet är markerat med svart gränslinje.

Karta från Naturvärdesinventering av ett område vid Ramsmora, Nacka kommun, Pro Natura 2021. Röd ring har vi lagt till för att visa läget för det före detta koloniområdet.

Vi bedömer att även beteshagen som getts lågt naturvärde har undervärderats. Bara förekomsten av hävd/bete bör ge området åtminstone visst biotopvärde och därmed visst naturvärde.

¹ INDIKATORARTER – metodutveckling för nationell övervakning av biologisk mångfald i ängs- och Betesmarker, Jordbruksverket Rapport 2003:1

Frågan om generellt biotopskydd har inte utretts

I NVI:n framgår att generellt biotopskydd har valts som ett tillägg vilket betyder att inventeraren ska kartlägga och beskriva de områden som omfattas av det generella biotopskyddet. I NVI:n säger man bara att olika områden "*kan därför omfattas av det generella biotopskyddet*". Det gäller diken och åkerholmar. Det är uppenbart att vissa av dessa områden omfattas av det generella biotopskyddet.

Synpunkter på artskyddsutredningarna

Tre artskyddsutredningar har gjorts, en av Greensway som behandlar fåglar och grod- och kräldjur samt två av Calluna AB som behandlar hasselsnok respektive fladdermöss. Enligt artskyddsutredningarna utlöser planerna förbud enligt artskyddsförordningen gällande fladdermöss och hasselsnok. Föreningarna instämmer i de bedömningarna och vi ser inte att det går att föreskriva några skyddsåtgärder som skulle göra att förbud undviks.

Men vi vill ändå framföra att vi ser brister i hur påverkan på fåglar har bedömts. Greensway gör bedömningen att kontinuerlig ekologisk funktion kan påverkas negativt för vissa hålhäckande arter och då främst svartvit flugsnappare och stare. Vidare säger Greensway att om hålträäd och äldre träd sparas från avverkning så kommer den föreslagna exploateringen av Ramsmora inte att påverka bevarandestatusen på förekommande fågelarter i Ramsmora. Men då har man inte tagit med fåglarnas födosökmöjligheter som när det gäller stare uppenbart kommer att påverkas drastiskt till det sämre. Staren födosöker i stor utsträckning på marken. Enligt *Artfakta*, *SLU*, *Artdatabanken*, är staren beroende av gräsmarker med kort vegetation inom mindre än 1 kilometer från boet för födosök. Enligt *Artfakta* är både brist på lämpliga boträd och brist på lämpliga öppna marker hot mot arten. Artskyddsutredningen har dock enbart fokuserat på boträden. Om Nacka kommuns planer genomförs i Ramsmora kommer det inte finnas några lämpliga födosökmiljöer kvar. För att det inte ska bli förbud skulle Greensway i artskyddsutredningen behöva visa att förlusten av de öppna ytorna är en störning under uppfödningssperioden som saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Detta resonemang saknas och därmed är artskyddsutredningen ofullständig. Vi menar att det är rimligt att anta att anläggande av fotbollsplaner enligt Nacka kommuns förslag är en allvarlig negativ påverkan på staren födosök under uppfödningssperioden att förbud utlöses enligt artskyddsförordningen 4§4p.

Under naturvärdesinventeringen påträffades hornuggla med ungar. Detta omnämns i NVI:n och borde varit känt för Greensway. Påverkan på hornuggla borde med andra ord också ha bedömts i artskyddsutredningen.

Även påverkan på mindre hackspett borde ha utretts. Vår observation av arten från juli 2021 är inrapporterad på Artportalen och det borde ha uppmärksamats av Greensway. Mindre hackspett är inte direkt beroende av de öppna markerna vilket gör att påverkan förmodligen inte skulle bedömas som stor.

Förekomst av törnskata omnämns i NVI:n vilket gör att även påverkan på denna art borde ha bedömts i artskyddsutredningen. Törnskatan är helt beroende av buskrika öppna marker med stor insektsrikedom och den föreslagna exploateringen skulle utadera såväl törnskatans

häckningsmiljö som födosöksområden. Även detta skulle kunna utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Sammanfattning

- Ramsmora har ett intressant insektsliv med stor förekomst av två arter bastardsvärmare samt flera andra indikatorarter på rika hag- och betesmarker.
- NVI:n underskattar naturvärdena på de öppna markerna i Ramsmora.
- Artskyddsutredningen har inte tagit i beaktande häckande hornuggla och förekomst av mindre hackspett.
- Artskyddsutredningen är ofullständig eftersom påverkan på födosöksområden för stare inte beaktats.

För Naturskyddsföreningen i Nacka
ordförande Ronny Fors
ronny.fors@naturskyddsforeningen.se

För Boo Miljö- och Naturvänner
ordförande Kerstin Lundén
kerstin.lunden.natur@gmail.com

Kopia sänd till:

Miljöenheten, Nacka kommun miljoenheten@nacka.se
Kommunekolog Anna Herrström, Nacka kommun anna.herrstrom@nacka.se